

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน นี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาการดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

การวิจัยระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1. ประชากร การวิจัยในครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน จำนวน 8,463 โครงการ (เอกสารรายงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน สำนักงานปกครองของทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. 2555) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ของกลุ่มจังหวัด ร้อยแก่นสารสินธุ์

ที่	จังหวัด	จำนวนโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน
1	ร้อยเอ็ด	2,139
2	ขอนแก่น	2,932
3	มหาสารคาม	1,808
4	กาฬสินธุ์	1,584
	รวม	8,463

1.2. กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กระจายในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ทั้ง 4 จังหวัด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ทั้งหมด จำนวน 8,463 แห่ง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane. (1973 : 727)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อน

ที่ยอมให้เกิดขึ้นได้กำหนดไว้ที่ .05

แทนค่าตามสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{8,463}{1+(8,463 \times (0.05^2))} \\ &= 381.90 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใชสูตรทาโร ยามาเน่ ดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 381.9 แห่งและเพื่อให้ง่ายต่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ปัดเศษขึ้นเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 แห่ง

1.2.2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย เรียกว่า ระดับชั้น หรือชั้นภูมิ แบ่งออกเป็นรายจังหวัด แล้วสุ่มตัวอย่างจากทุกระดับชั้น ด้วยการแบ่งสัดส่วน (Proportional Random Sampling) โดยการ เทียบบัญญัติไตรยางค์ และจะได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัด ดังตารางที่ 5

$$\text{ตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนในแต่ละจังหวัด} \times 382}{8,463}$$

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ที่	จังหวัด	จำนวน โครงการ	จำนวนตัวอย่าง
1	มหาสารคาม	1,808	82
2	ร้อยเอ็ด	2,139	97
3	ขอนแก่น	2,932	132
4	กาฬสินธุ์	1,584	71
	รวม	8,463	382

ขั้นตอนที่ 2 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก โดยใช้บัญชีรายชื่อจากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน 4 จังหวัดแยกเป็นจังหวัดละกล่อง แล้วบรรจุโครงการให้ครบตามจำนวน โครงการบรรจุลงในกล่องของแต่ละจังหวัดจากนั้นจับสลากรายชื่อโครงการของแต่ละจังหวัดจนได้กลุ่มตัวตามจำนวนของจังหวัดนั้นและจนครบตามจำนวนทั้งหมด 382 กลุ่มตัวอย่าง

ในการจับสลากเมื่อจับได้รายชื่อโครงการใดให้บันทึกไว้ แล้วนำสลากนั้นกลับลงในกล่องเพื่อให้ทุกโครงการมีโอกาสเลือกเท่า ๆ กัน หากจับฉลากได้ชื่อโครงการเดิมให้จับใหม่จนได้ครบตามจำนวนดังที่กล่าวแล้ว

อนึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 นั้นหน่วยนับเป็นโครงการในการวิจัยนี้จะใช้ตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน เท่านั้นเป็นผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวคือกำหนดตัวบุคคล เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดย เจาะจง โครงการละ

1 คน ได้แก่ประธานโครงการ หรือตัวแทนคณะกรรมการโครงการ และเมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจะดำเนินการเก็บข้อมูลแบบตามสะดวก

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยด้านคณะกรรมการ

2.1.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.3 ปัจจัยด้านผู้นำ

2.1.4 ปัจจัยด้านการควบคุม

2.1.5 ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

2.1.6 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงิน

2.1.7 ปัจจัยด้านประชาสัมพันธ์

2.2 ตัวแปรคั่นกลางคือปัจจัยเชิงสาเหตุและผล จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่

2.2.1 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร

2.2.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

2.3 ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท แบ่งการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 93 - 95)

5 เท่ากับ ระดับความสำเร็จมากที่สุด

4 เท่ากับ ระดับความสำเร็จมาก

- 3 เท่ากับ ระดับความสำเร็จปานกลาง
- 2 เท่ากับ ระดับความสำเร็จน้อย
- 1 เท่ากับ ระดับความสำเร็จน้อยที่สุด

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 เครื่องมือวัด ทุกฉบับ ได้ผ่านการพิจารณาเนื้อหาด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความหมาย และการใช้ภาษา จากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) ว่าข้อความถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความสำเร็จของ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนที่นำมาศึกษาทั้ง 9 ปัจจัยและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ 5 ปัจจัย นั้น เป็นข้อความถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวิจัย มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิง ทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์หรือไม่ และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำ ภาษาที่มีความเหมาะสมและสื่อความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะสอบถามหรือไม่ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการวิเคราะห์หาค่า IOC รายข้อ โดยมีเกณฑ์คะแนนการพิจารณาดังนี้

แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ = + 1

ไม่แน่ใจแน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ = 0

แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ = - 1

แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ถึง 1 ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1) ผศ. ดร. สันญา เคนาภูมิ คุณวุฒิ ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2) ผศ.ดร. กัลยา กุศลสุวรรณ คุณวุฒิ ปร.ด. (ภาษาไทย) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3) ดร. ไพศาล วรคำ คุณวุฒิ ปร.ด. (วิจัยและประเมินผล) ตำแหน่งรอง คณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน การวัดและประเมินผล

3.2.2 เมื่อหาค่า IOC แล้วผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลอง (Try Out) กับโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โครงการ (คน) ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค (Item–Total Correlation) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถามรายด้านนั้นเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป นำข้อที่ได้ตามเกณฑ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของ Cronbach. (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1. ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอไปยังประธานกลุ่ม โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประธาน โครงการ หรือ สมาชิก ตามกลุ่มตัวอย่าง ๆ ละ 1 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

4.2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัย 5 คน

4.3. ดำเนินการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลจนครบ 382 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) (Joreskog. and Sorbom.1998 : 70) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด

5.2. ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

5.3. กำหนดเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีการของ Likert. (1932)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูปรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

6.1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติความแปร ค่าความโค้ง

6.2. สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) (Joreskog. and Sorbom, 1998 : 70) และ สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน จำนวน 12 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.1. เจ้าพนักงานปกครองจากสำนักงานปกครองจังหวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์จำนวน 4 คน

1.2. ประธานหรือกรรมการกลุ่มโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จังหวัดละ 2 คน รวม 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. กำหนดวัน เวลาและสถานที่ ในการประชุมกลุ่มย่อย

3.2. ขอนหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม

3.3. นำหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ และนำเอกสารรูปแบบความสำเร็จที่สร้างขึ้น จากผลการศึกษา ในระยะที่ 1 มอบให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ก่อน 2 สัปดาห์

3.4. ทำการวิพากษ์รูปแบบตามวันเวลาที่กำหนด โดยกำหนดวันที่ 19 กรกฎาคม 2557

3.5. สรุปการวิพากษ์รูปแบบและสร้างรูปแบบการพัฒนาความสำเร็จของ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนจากการประชุมกลุ่มย่อย

4. การยืนยันรูปแบบ

เมื่อเสร็จสิ้นจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา ความสำเร็จของ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่สร้างขึ้น ไปขอความอนุเคราะห์จาก ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการได้ วิพากษ์ เพื่อยืนยันรูปแบบ จำนวน 6 ท่าน ดังต่อไปนี้

4.1 นางบุญเรือน ศรีธเรศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒิ

4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร อาจารย์ประจำและ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐ ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.3 นายสามารถ ปิ่นเมือง ตำแหน่ง ปลัดอำเภอชำนาญการ อำเภอสีชมพู จังหวัด ขอนแก่น คณะกรรมการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน จังหวัด ขอนแก่น

4.4 นายสุเทพ พิมพ์พิรัตน์ ตำแหน่ง ปลัดอำเภอชำนาญการ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด คณะกรรมการประเมินและกำกับดูแลโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและ ชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด

4.5 นายสัมฤทธิ์ มุ่งคุณคำขาว ตำแหน่ง ประธานโครงการ พัฒนาศักยภาพ หมู่บ้านชุมชน ตำบลหนองกุงใหญ่ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ได้รับรางวัลหมู่บ้านที่ ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน ดีเด่น

4.6 นายอดิสร เหล่าสะพาน ตำแหน่ง กำนันตำบลขามเรียง บ้านดอนมัน ตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้รับรางวัลหมู่บ้านต้นแบบหมู่บ้านอยู่ดีมีสุข